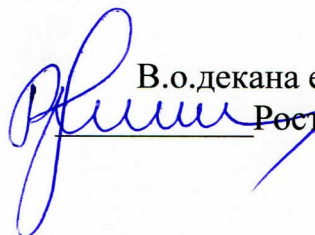

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА
Економічний факультет
Кафедра соціального забезпечення та управління персоналом

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о.декана економічного факультету
Ростислав МИХАЙЛИШИН
“31” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ФАХУ

освітній рівень	перший (бакалаврський)
галузь знань	23 Соціальна робота
спеціальність	232 Соціальне забезпечення
освітня програма	«Соціальне забезпечення»
факультет	Економічний

2022-2023 навчальний рік

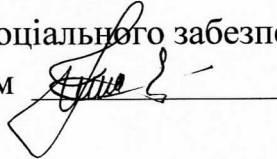
Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху» для студентів спеціальності 232 Соціальне забезпечення (освітня програма «Соціальне забезпечення»)

Розробник: Комаринська З. М., доцент кафедри соціального забезпечення та управління персоналом, кандидат історичних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціального забезпечення та управління персоналом

Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

В.о.завідувача кафедри соціального забезпечення
та управління персоналом

Наталія Шегинська

© Комаринська З. М., 2022
© Львівський національний
університет імені Івана
Франка, 2022

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 23 Соціальна робота	Нормативна	
Модулів – 1	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки	
Змістових модулів –		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
_____ (назва)		2-й	-
Загальна кількість годин – 90 год	Спеціальність: 232 Соціальне забезпечення	Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти : аудиторних – 1,5 год самостійної роботи студента – 2,20 год		32 год.	-
		Практичні, семінарські	
		16 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		42 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		-	
	Вид контролю:		
екзамен	-		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 55% / 45%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення нормативної дисципліни «Вступ до фаху» є ознайомлення студентів із базою знань та умінь у соціальному забезпеченні, основами професійної діяльності фахівців з соціального забезпечення, процесом взаємодії з клієнтом, основними поняттями спеціальності «Соціальне забезпечення» та її теоретичними засадами.

Основними завданнями дисципліни є:

- ознайомити зі змістом та структурою соціального забезпечення;
- проаналізувати ситуацію щодо визначення сутності та змісту поняття «соціальне забезпечення» у сучасному науковому дискурсі;
- сформулювати уявлення про структуру соціального забезпечення та умови його здійснення в Україні і за кордоном, розкрити форми та методи соціального забезпечення;
- дослідити, як працює система соціального обслуговування і соціальних служб України;
- ознайомити із емпіричним досвідом України та іноземних країн та існуючими підходами (інструментарієм) щодо соціального забезпечення;
- показати глибинний зв'язок соціального забезпечення з повсякденним життям людини та домінуючими ціннісними орієнтирами;
- довести, що результативність соціального забезпечення визначається ступенем його вкоріненості у соціальну систему;
- виробити у студентів базові аналітичні та інструментальні компетентностей в сфері соціального забезпечення

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1 Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави;

СК 13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності;

СК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

-теоретико-методологічні засади розвитку соціального забезпечення як науки та фаху, її особливості в українському контексті;

-національно-культурні, морально-етичні, правові та психолого-педагогічні аспекти діяльності фахівця з соціального забезпечення;

-загальні принципи і методи надання практичної допомоги фахівцями різним верствам населення та в умовах різних соціальних інституцій;

-різноманітність ролей і функцій фахівців у процесі виконання ними професійних обов'язків на різних рівнях втручання.

вміти:

-виявляти та вивчати (досліджувати) соціальні проблеми у суспільстві, громаді, групі чи в окремих індивідів;

-застосовувати інтерактивні й аналітичні навички для вирішення проблем різних рівнів втручання;

-складати план дій та теоретично обґрунтовувати професійне втручання фахівця з соціального забезпечення у системи різного порядку;

-працювати з людьми різних вікових, професійних, соціальних, політичних, неформальних груп, а також із людьми, що мають особливі потреби;

-адекватно та коректно користуватися етичними принципами соціальної роботи та соціального забезпечення;

-користуватися інформаційними та іншими видами ресурсів соціального забезпечення з метою підвищення особистого освітньо-кваліфікаційного рівня, виявлення, прогнозування та запобігання або пом'якшення можливих соціальних проблем та настроїв у суспільстві

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3 Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження;

ПРН 9 Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців;

ПРН 20 Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Організація навчального процесу в системі вищої освіти

України та в університеті

Теоретичні засади навчально-виховного процесу у ЗВО. Система освіти України, її структура. Сутність і методологічні засади навчання. Рушійні сили, логіка навчального процесу. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності. Мотиви навчання.

Типи навчання, їх характеристика. Інтенсифікація навчально-виховного процесу.

Основи навчальної та наукової діяльності студента. Наукова організація праці студента. Сутність та види навчальної праці студента. Самостійна робота студента. Режим дня студента.

Тема 2. Сприйняття, осмислення та механізми засвоєння інформації студентами. Критичне мислення у навчальній та майбутній професійній діяльності

Функції навчання. Особливості роботи з навчальною літературою. Етапи засвоєння навчального матеріалу. Правила та прийоми запам'ятовування матеріалу. Забування та його профілактика.

Що потрібно для успішної діяльності? Цінності та емоційний інтелект. Критичне мислення: стратегії та процедури, свобода і необхідність. Базова техніка розвитку критичного мислення

Тема 3. Поняття «соціальне забезпечення», актуальність розвитку соціального забезпечення в Україні

Поняття «соціального забезпечення», його мета, завдання. Цілі соціального забезпечення. Функції соціального забезпечення. Основні принципи теорії соціального забезпечення. Принципи функціонування соціального забезпечення в зарубіжному досвіді. Проблеми, що є предметом впливу соціального забезпечення.

Тема 4. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціального забезпечення у світі

Формування традицій соціального забезпечення і допомоги в добу античності,

епоху Середньовіччя, часи Відродження. Міжнародний досвід становлення професійного соціального забезпечення .

Тема 5. Ретроспективний огляд становлення соціального забезпечення в Україні

Соціальна робота в додержавний період існування прадавніх слов'ян. Заснування Київської держави й започаткування соціальної політики. Вплив хрещення Русі-України на розвиток благодійності. Налагодження соціальної підтримки та допомоги у Козацькій державі. Роль

громад, товариств, організацій різного спрямування у наданні соціальної допомоги в Україні у 19-поч. 20 ст. Соціальне забезпечення у період існування Української РСР.

Тема 6. «Соціальне забезпечення» як галузь наукових знань і фахова діяльність

Соціальне забезпечення як наукова галузь, різновид суспільної діяльності, соціальний інститут. Міждисциплінарні зв'язки соціального забезпечення. Структура соціального забезпечення як різновиду діяльності. Об'єкт соціального забезпечення. Принципи практичної роботи у сфері соціального забезпечення.

Тема 7. Теоретико-методологічні засади соціального забезпечення

Поняття методів соціального забезпечення. Соціальне передбачення і соціальне проектування як технології роботи у сфері соціального забезпечення. Поняття і загальна характеристика організаційно-правових форм соціального забезпечення. Державне соціальне забезпечення. Недержавне соціальне забезпечення. Теорії загальної практики соціального забезпечення. Моделі практичної роботи у сфері соціального забезпечення. Методичні основи соціального забезпечення. Поняття методів соціального забезпечення. Теоретичні методи соціального забезпечення. Практичні методи соціального забезпечення.

Тема 8. Місце і роль соціального забезпечення у контексті реалізації соціальної політики

Характеристика соціальної політики. Реформування соціальної політики в Україні. Соціальний захист як контекст практики соціального забезпечення. Структура соціального захисту та складові соціального забезпечення в Україні

Тема 9. Поняття професійних цінностей соціального забезпечення

Поняття «цінностей соціального забезпечення». Огляд основних цінностей соціального забезпечення. Міжнародна Декларація етичних принципів соціального забезпечення. Проблемні ситуації в соціальній роботі – етичні дилеми.

Тема 10. Особистість фахівця з соціального забезпечення

Професія – фахівець зі соціального забезпечення: зміст, характер та сфера майбутньої професійної діяльності. Види професійної діяльності фахівця зі соціального забезпечення. Робота фахівця зі соціального забезпечення в різних галузях. Особистісно-моральні якості фахівця з соціального забезпечення. Уміння і навички фахівця з соціального забезпечення у професійній діяльності. Професійна компетентність соціального працівника.

Тема 11. Сфери практики та клієнти соціального забезпечення

Сфери практичного соціального забезпечення. Клієнти соціального забезпечення: поняття і фактори, що визначають різноманіття їх потреб і проблем. Специфіка формування груп клієнтів соціального забезпечення в Україні.

Тема 12. Загальна (генералістична) практика соціального забезпечення

Поняття «загальна практика соціального забезпечення». Огляд складових загальної практики соціального забезпечення. Загальна (генералістична) модель прийняття рішення соціальним працівником під час роботи з окремим випадком – покрокова модель. Модель професійного втручання: основні кроки.

Тема 13. Макрорівень практики соціального забезпечення: робота громадами, вплив на соціальну політику

З

Типи громад. Соціальна робота у громаді. Вплив громади на формування соціальних послуг. Основні підходи до розв'язання соціальних проблем. Основні моделі соціального забезпечення та соціальної підтримки населення в сучасному світі.

Тема 14. Система соціального обслуговування, надання послуг соціальними службами в Україні

Специфіка системи соціального обслуговування в Україні. Основні тенденції у соціальному обслуговуванні в Україні. Територіальні центри. Соціальні служби для молоді. Державна служба зайнятості. Недержавні заклади соціального забезпечення.

Тема 15. Державні гарантії соціального забезпечення в Україні. Соціальне забезпечення як невід'ємний компонент системи соціального захисту та соціальної роботи

Гарантування соціального забезпечення громадян як один із напрямів розвитку соціально-правової держави. Основні проблеми призначення соціального забезпечення в Україні. Сутність поняття соціальних пільг. Специфіка трирівневої системи пенсійного забезпечення громадян. Переваги та недоліки солідарної системи соціального забезпечення. Система недержавного пенсійного страхування. Система накопичувальних пенсійних рахунків громадян

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Усього	Денна форма					Заочна форма			
		Лекції	Практичні (самостійні заняття)	Лабораторні (самостійні заняття)	Індивідуальні заняття	Самостійна робота студента	Лекції	Практичні	Індивідуальні заняття	Заняття в дистанційному навчанні
Модуль 1 Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Організація навчального процесу в системі вищої освіти України та в університеті	4	2	-	-	-	2				
Тема 2. Сприйняття, осмислення та механізми засвоєння інформації студентами. Критичне мислення у навчальній та майбутній професійній діяльності	6	2	2			2				
Тема 3. Поняття «соціальне забезпечення», актуальність розвитку соціального забезпечення в Україні	6	2	-			4				
Тема 4. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціального забезпечення у світі	6	2	2			2				
Тема 5. Ретроспективний огляд						4				

становлення соціального забезпечення в Україні	6	2	-							
Тема 6. «Соціальне забезпечення» як галузь наукових знань і фахова діяльність	8	2	2			4				
Тема 7. Теоретико-методологічні засади соціального забезпечення	6	2	-			4				
Тема 8. Місце і роль соціального забезпечення у контексті реалізації соціальної політики	8	2	2			4				
Тема 9. Поняття професійних цінностей соціального забезпечення	4	2	-			2				
Тема 10. Особистість фахівця з соціального забезпечення	6	2	2			2				
Тема 11. Сфери практики та клієнти соціального забезпечення	4	2	-			2				
Тема 12. Загальна (генералістична) практика соціального забезпечення	6	2	2			2				
Тема 13. Макрорівень практики соціального забезпечення: робота з громадами, вплив на соціальну політику	4	2	-			2				
Тема 14. Система соціального обслуговування, надання послуг соціальними службами в Україні	6	2	2			2				
Тема 15. Державні гарантії соціального забезпечення в Україні. Соціальне забезпечення як невід'ємний компонент системи соціального	8	4	2			2				

захисту та соціальної роботи										
Разом за змістовим модулем 1	90	32	16	-	-	42				
Усього годин	90	32	16			42				

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Сприйняття, осмислення та механізми засвоєння інформації студентами. Критичне мислення у навчальній та майбутній професійній діяльності	2
2	Тема 4. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціального забезпечення у світі	2
3	Тема 6. «Соціальне забезпечення» як галузь наукових знань і фахова діяльність	2
4	Тема 8. Місце і роль соціального забезпечення у контексті реалізації соціальної політики	2
5	Тема 10. Особистість фахівця з соціального забезпечення	2
6	Тема 12. Загальна (генералістична) практика соціального забезпечення	2
7	Тема 14. Система соціального обслуговування, надання послуг соціальними службами в Україні	2
8	Тема 15. Державні гарантії соціального забезпечення в Україні. Соціальне забезпечення як невід'ємний компонент системи соціального захисту та соціальної роботи	2
	Разом	16

6. Теми практичних занять – не передбачено

7. Теми лабораторних занять – не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Організація навчального процесу в системі вищої освіти України та в університеті	2
2	Тема 2. Сприйняття, осмислення та механізми засвоєння інформації студентами. Критичне мислення у навчальній та майбутній професійній діяльності	2
3.	Тема 3. Поняття «соціальне забезпечення», актуальність розвитку соціального	4

	забезпечення в Україні	
4.	Тема 4. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціального забезпечення у світі	2
5.	Тема 5. Ретроспективний огляд становлення соціального забезпечення в Україні	4
6.	Тема 6. «Соціальне забезпечення» як галузь наукових знань і фахова діяльність	4
7.	Тема 7. Теоретико-методологічні засади соціального забезпечення	4
8.	Тема 8. Місце і роль соціального забезпечення у контексті реалізації соціальної політики	4
9.	Тема 9. Поняття професійних цінностей соціального забезпечення	4
10	Тема 10. Особистість фахівця з соціального забезпечення	2
11	Тема 11. Сфери практики та клієнти соціального забезпечення	2
12	Тема 12. Загальна (генералістична) практика соціального забезпечення	2
13	Тема 13. Макрорівень практики соціального забезпечення: робота з громадами, вплив на соціальну політику	2
14	Тема 14. Система соціального обслуговування, надання послуг соціальними службами в Україні	2
15	Тема 15. Державні гарантії соціального забезпечення в Україні. Соціальне забезпечення як невід'ємний компонент системи соціального захисту та соціальної роботи	2
	Разом	42

9. Індивідуальні завдання – не передбачено

10. Методи навчання

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності	Словесні методи (лекції, бесіди з формуванням проблемних завдань, дискусії); наочні методи (мультимедійні	усне опитування, участь в обговоренні дискусійних питань, експрес-контроль, написання підсумкової модульної контрольної

соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	презентації); проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи; робота у групах (розробка проектів); виконання індивідуальних завдань	роботи.
--	---	---------

11. Методи контролю

1. Вибіркове усне опитування
2. Поточне тестування
3. Підсумкова модульна контрольна робота

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсумкова модульна контрольна робота	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1	15	50	100

T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15
2	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	3	4

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	<i>екзамен</i>
A	90 – 100	відмінно
B	81-89	добре

C	71-80	
D	61-70	задовільно
E	51-60	
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Соціальне забезпечення в Україні: навч. посібник / кол. авторів ; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с. Розділ 13. Недержавний сектор соціального забезпечення в Україні .С. 213. Розділ 14. Морально-етичні та психологічні особливості роботи в системі соціального забезпечення. С. 223
2. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціальної роботи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 190 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Докаш В. І. Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення»: навч. посібник / В.І. Докаш – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 352 с.
2. Дубич К.В. Вступ до соціальної допомоги : навчальний пос. / К.В. Дубич. – К.:Видавний дім «Слово», 2015. – 224 с.
3. Європейський кодекс соціального забезпечення [Текст]: прийнятий Радою Європи 16.04.1964 р. // [Електрон. ресурс]. - Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
4. Загальнообов'язкове соціальне страхування та пенсійне забезпечення (у цифрах і фактах) [Електронний ресурс]// Режим доступу: http://pension.kiev.ua/files/mlsp_bookletjune2006.pdf
5. Журба І.О. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Вступ до фаху» для здобувачів освітнього ступеня бакалавр зі спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» усіх форм навчання/ [Упоряд. : Журба І.О.] ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2018. – 18 с.
6. Комаринська З. М. До витоків становлення України як соціальної держави Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс: матеріали ІУ Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ніжин, 04 грудня 2020 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 241 с. С. 63-65
7. Комаринська З. М. Роль саморозвитку особистості у процесі підготовки фахівців соціального забезпечення Проблеми саморозвитку особистості в сучасному суспільстві: Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2021 р. / НЮУ ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Друкарня Мадрид, 2021. – 364 с. С. 313-314

8. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект / редкол. ; за наук. ред. А. Я. Кузнецової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. — 311 с. /авторський внесок: Розділ 4, підрозділ 4.1. Структура і напрями діяльності вітчизняної системи соціального захисту.-С.178-186

Допоміжна

1. Калашников С.В. Теоретичні аспекти формування соціальної сфери в сучасних економічних умовах / С.В. Калашников // Ефективна економіка. – 2016. – № 1. – 47 с.
2. Кірян Т.М. Державне фінансове забезпечення соціальної сфери: [монографія] / За ред. д.ф, проф. Т.М. Кірян – К.: В-во Чабаненко Ю., 2016. – 398 с.
3. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// president.gov.ua](http://president.gov.ua).
5. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// kmu.gov.ua](http://kmu.gov.ua).

15. Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства фінансів України <http://www.minfin.com.ua>
2. Сайт Пенсійного фонду України <http://www.pfu.gov.ua>
3. Сайт Управління статистики <http://www.ukrstat.gov.ua>